

2° ΠΕΚ ΑΘΗΝΩΝ
Λεβίδου 42, 14561 ΚΗΦΙΣΙΑ
Τηλ. 8080684, 8087697
Fax 8080684

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Α/ΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ: Μαθησιακές δυσκολίες - Δυσλεξία : Τάσεις και προοπτική

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΕΣ

1. Χρηστάκης Κώστας	Ειδικός Πάρεδρος (ε.τ.) του Π.Ι.
Υπεύθυνος του Προγράμματος
2. Δροσινού Μαρία	Πάρεδρος του Π.Ι.
3. Κωσταντοπούλου Πολυξένη	Καθηγήτρια Β/θμιας Εκπ/σης
Κλάδου Φιλολόγων
4. Παρδάλη Μαρία	Δασκάλα, δημοτικό σχολείο
Πολυδενδρίου Αττικής

ΚΗΦΙΣΙΑ 2000

Αναγνωρίζοντας το δυσλεξικό παιδί

(<http://www.dyslexia-inst.org.uk>)

Dyslexia Institute, ελληνική απόδοση: Μαρία Παρδάλη, Πολυξένη Κωνσταντοπούλου)

Μαθαίνοντας στην τάξη

Συμβουλές προς δασκάλους για την αναγνώριση των δυσλεξικών παιδιών

Αν απαντήσετε «ναι» στις περισσότερες από τις παρακάτω ερωτήσεις ίσως να πρέπει να σκεφτείτε πως θα προσαρμόσετε το στυλ διδασκαλίας σας.

- Σας προβληματίζει αυτό το παιδί;
 - Είναι το επίπεδο της δουλειάς του ασταθές;
 - Το επίπεδο ανάγνωσης και γραφής αυτού του παιδιού είναι κατώτερο του αναμενόμενου;
 - Δεν μπορεί να θυμάται μια σειρά οδηγιών;
 - Μπορεί να διαβάσει μια λέξη σε μια γραμμή κειμένου και να μην μπορεί να αναγνωρίσει την ίδια λέξη μερικές σειρές παρακάτω στη σελίδα;
 - Γράφει την ίδια λέξη με διαφορετική ορθογραφία;
 - Δυσκολεύεται να αντιγράψει από τον πίνακα;
 - Μπερδεύει τα σύμβολα, για παράδειγμα στα μαθηματικά το + και το x;
 - Κάνει συχνά αναγραμματισμούς;
 - Σας εκπλήσσει το μέγεθος της προσπάθειας που καταβάλλει και το φτωχό αποτέλεσμα που προκύπτει;
 - Είναι αδέξιο σε ορισμένα θέματα και πολύ καλό σε άλλα, για παράδειγμα στο να χειρίζεται πράγματα όπως τα Lego;
 - Είναι ο κλόουν της τάξης;
 - Δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί;
 - Είναι οι δυσκολίες που έχει τόσο σοβαρές ώστε να χρειάζεται τη βοήθεια ειδικού;
- Αν ναι, μπορείτε να κάνετε κάτι για αυτό;

Συνηθισμένα Προβλήματα

Μπορεί να νομίζετε:

Ότι δεν προσέχει

- Μπορεί να δυσκολεύεται να θυμηθεί μια σειρά εντολών
- Μπορεί να έχει προβλήματα να συγκεντρώσει τις σκέψεις του για να γράψει μια εργασία ή μια ιστορία
- Μπορεί να έχει προβλήματα αλληλουχίας και να χρειάζεται να του διδάξετε στρατηγικές αντιμετώπισης ή εναλλακτικούς τρόπους απομνημόνευσης.

Ότι τεμπελιάζει

- Μπορεί να δυσκολεύεται να οργανώσει τη δουλειά του και να χρειάζεται συγκεκριμένη διδασκαλία για να το αντιμετωπίσει.
- Μπορεί να είναι σε θέση να απαντήσει τις ερωτήσεις προφορικά αλλά να μην μπορεί να τις γράψει.
- Το παιδί μπορεί να ανακάλυψε ότι όσο λιγότερο γράφει τόσο λιγότερα προβλήματα έχει για τα λάθη που κάνει.

Δεν συγκεντρώνεται

- Μπορεί να δυσκολεύεται στην αντιγραφή. Αυτό συμβαίνει συχνά γιατί δεν μπορεί να θυμηθεί ολόκληρες ενότητες αλλά πρέπει να βλέπει το κάθε γράμμα ξεχωριστά, να το γράφει μετά να κοιτάζει και πάλι τον πίνακα, να βρει το σημείο στο οποίο ήταν και πάλι από την αρχή.

Είναι απρόσεκτος

- Μπορεί να έχει πολύ κακό γραφικό χαρακτήρα γιατί δεν έχει την ικανότητα να ελέγχει το μολύβι.

Δεν ελέγχει τη δουλειά του

- Μπορεί να γράφει την ίδια λέξη με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, αν δεν έχει την οπτική μνήμη για να αναγνωρίζει το σωστό ή την κιναισθητική μνήμη για να νοιώθει το σωστό καθώς γράφει.

Δεν κοιτάζει με προσοχή

- Μπορεί να έχει ανεπάρκεια οπτικής μνήμης και κατά συνέπεια να δυσκολεύεται όταν ερμηνεύει σύμβολα.

Γίνεται παράξενος/ανυπόφορος επίτηδες

- Τη μια ημέρα μπορεί να κάνει πολύ καλή δουλειά και την επόμενη να τα «θαλασσώνει» σε κάθε λέξη. Οι «κακές ημέρες» είναι συχνές και χρειάζονται πρόσθετη ενθάρρυνση και κατανόηση.

Συνηθισμένα δυνατά σημεία**Μπορεί να εκπλαγείτε γιατί:****Έχει «καλό μάτι»**

- Μπορεί να έχει την ικανότητα να τακτοποιεί πολύ αποτελεσματικά τα έπιπλα της τάξης.

Έχει φαντασία και είναι ικανός με τα χέρια

- Μπορεί να φτιάχνει τα καλύτερα μοντέλα.

Είναι πρακτικός

- Μπορεί να είναι ο πρώτος που θα μάθει να χειρίζεται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ακόμα δε και να τον επισκευάζει. Μπορεί να καταφέρει να βάλει μπροστά ένα αυτοκίνητο όταν όλοι οι άλλοι θα έχουν αποτύχει.

Αγαπάει πολύ τα σπορ

- Μπορεί να αριστεύει σε ατομικά αθλήματα.

Έχει πλούσια φαντασία

- Αν έχει καλή μακροπρόθεσμη μνήμη μπορεί να αφηγείται ωραιότατες ιστορίες.

Γενικές παρατηρήσεις

«Αν ένα παιδί δεν μπορεί να μάθει με τον τρόπο που διδάσκουμε θα πρέπει να το διδάξουμε με τρόπο που να μπορεί να μάθει.»

Ο δάσκαλος πρέπει να αναγνωρίζει ότι το δυσλεκτικό παιδί στην τάξη μαθαίνει με διαφορετικό τρόπο άρα απαιτείται διαφορετικός τρόπος διδασκαλίας.

Τα κύρια προβλήματα είναι:

- φτωχές δεξιότητες αλληλουχίας
- φτωχή ηχητική διάκριση και μνήμη
- φτωχή οπτική διάκριση και μνήμη
- φτωχή βραχυπρόθεσμη μνήμη

Ενισχύστε την αυτοπεποίθηση

Δεν είναι περίεργο ότι τα περισσότερα δυσλεξικά παιδιά δεν έχουν καμία αυτοεκτίμηση και εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Θα πρέπει να εστιάσετε στα επιτεύγματά τους και να τα ενθαρρύνετε στην προσπάθεια που κάνουν. Τους αρέσει πολύ να νοιώθουν ότι τα αντιμετωπίζετε σαν άτομα και όχι σαν πρόβλημα.

Βαθμολογία εργασιών

Όταν διορθώνετε εργασίες με πολλά ορθογραφικά λάθη να σημειώνετε αυτά που είναι σωστά και να μην τονίζετε τα σημεία που είναι λάθος. Αν τα παιδιά είναι μεγαλύτερα, βοηθήστε τα να διορθώσουν τα γραπτά τους τσεκάροντας τις γραμμές που δεν έχουν λάθη και βάζοντας στο περιθώριο της σελίδας μια τελεία για κάθε λάθος.

Οπτικά βοηθήματα

Αν το δυσλεξικό παιδί που έχετε στην τάξη έχει πολύ κακή βραχυπρόθεσμη μνήμη θα ήταν λιγότερο δυσάρεστο για όλους αν περιορίζατε τον αριθμό των οδηγιών που δίνετε προφορικά. Να τις υποστηρίζετε με οπτικά μέσα, για παράδειγμα μπορείτε να γράφετε τις οδηγίες στον πίνακα.

- Τα προφορικά μηνύματα για τους γονείς μάλλον θα ξεχαστούν, πιο αποτελεσματικό είναι να δίνετε γραπτά σημειώματα για τα σπίτι.
- Θα πρέπει να του γράφετε ποιες εργασίες πρέπει να κάνει στο σπίτι, αν τις σημειώσει μόνο του θα πρέπει να τις ελέγξετε.

- Για να αντιμετωπίσετε την περιορισμένη ικανότητα συγκέντρωσης του παιδιού μπορείτε να το βάζετε να κάθεται στα μπροστινά θρανία. Έτσι θα μπορεί να δει καλύτερα και τον πίνακα.

Φροντίστε να γράφετε καθαρά στον πίνακα και στις εργασίες που διορθώνετε.

Συμβουλές που μπορεί να βοηθήσουν

- Να μην βάζετε πολλές εργασίες για το σπίτι ώστε να θεωρεί ότι μπορεί να τις κάνει και ότι δεν είναι πέρα από τις δυνατότητές του.
- Επειδή η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής που έχει είναι μάλλον πιο αργή από αυτή των υπολοίπων παιδιών της τάξης μπορείτε να κάνετε λιγότερες ερωτήσεις. *Δεν είναι καλή προσέγγιση να μην αφήνετε το παιδί να βγει στο διάλειμμα.*
- Ελέγχετε τη στάση του παιδιού όταν γράφει, τον τρόπο που κρατάει το μολύβι, τη γωνία του χαρτιού και τη γενικότερη ισορροπία του. Αν τα παιδιά κάθονται δίπλα-δίπλα, φροντίζετε ώστε οι αριστερόχειρες να κάθονται από τη σωστή πλευρά ώστε να μην ενοχλούν τους δεξιόχειρες.
- Παροτρύνετε το παιδί να γράφει με καμπυλωτό στυλ γραφής παρόμοιο με αυτό της εκτύπωσης ώστε να αναπτύξει κινητική μνήμη.
- Παροτρύνετε το παιδί να εξετάζει με προσοχή κάθε εργασία, πρώτα να σκέφτεται τι ακριβώς πρέπει να κάνει και μετά να αρχίζει να γράφει. Θα βοηθήσει αν του ζητάτε να σας λέει τι ακριβώς πρέπει να κάνει. Ρωτήστε το για το αποτέλεσμα της εργασίας και παροτρύνετέ το να σκεφτεί γιατί ήταν επιτυχής ή όχι.
- Χρησιμοποιείτε τεχνικές διδασκαλίας πολλών-αισθήσεων ώστε να εμπλέκονται στη διαδικασία εκμάθησης όλοι οι δρόμοι που οδηγούν στον εγκέφαλο. *Έρευνες έχουν αποδείξει ότι η μέθοδος αυτή είναι η πλέον αποτελεσματική.*
- Δίνετε στο παιδί περισσότερο χρόνο για να σκεφτεί, το σύστημα ανάκτησης πληροφοριών που έχει μπορεί να μην είναι άμεσο.
- Παροτρύνετε το παιδί να χρησιμοποιεί άλλα μέσα για τις εργασίες του όπως κασέτες, γραφήματα, διαγράμματα ροής, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και επεξεργαστές κειμένου.
- Διδάσκετε ορθογραφία ή απλώς την ελέγχετε; Δείξτε πως δομούνται οι συνηθισμένες λέξεις και εφαρμόστε τη διαδικασία *κοίτα, λέγε, ονομάτισε τα γράμματα, γράψε και έλεγε* στους άλλους.
- Να γνωρίζετε ότι θα υπάρχουν προβλήματα σε όλα τα μαθήματα. Τα μαθηματικά κυρίως θα πρέπει να διδάσκονται με πολύ μικρά βήματα.
- Προτείνετε τεχνικές απομνημόνευσης και μνημονικούς κανόνες. Μετακινήσατε τα έπιπλα; Αυτό μπορεί να μπερδέψει ένα παιδί το οποίο θυμόνταν ότι η πρόσθεση αρχίζει από την πλευρά που είναι προς το πιάνο.
- Είναι πολύ πιθανό όταν το παιδί είναι κάτω από πίεση να έχει πολύ χειρότερη απόδοση. Θα πρέπει να του διδάξετε πως να αντιμετωπίζει τις εξετάσεις.

Ορισμένα εποικοδομητικά παράπονα

Οι φοιτητές στο Νοτιοδυτικό Πολυτεχνείο έκαναν τα παρακάτω παράπονα σχετικά με τον τρόπο που οι δάσκαλοι και οι καθηγητές παρεμπόδισαν την εκπαίδευσή τους. Τα σχόλια αυτά είναι σίγουρα υποκειμενικά αλλά συγχρόνως είναι και προκλητικά.

Διορθώνοντας τα γραμματικά ή/και τα ορθογραφικά λάθη με χρωματιστά στυλό.	Όντας ανεκπαιδευτοι
Ταπεινώνοντας με (κυρίως μπροστά σε άλλους).	Υποχρεώνοντας με να καθίσω στο πίσω μέρος της τάξης.
Τονίζοντας τις αδυναμίες μου και ποτέ τα σημεία στα οποία ήμουν καλός.	Βάζοντας με σε μια ομάδα με προβλήματα εκμάθησης με παιδιά που δεν ήθελαν να μάθουν όσα εγώ.
Έλλειψη δομής στη διδασκαλία.	Έχοντας προκατάληψη για τη δυσλεξία και σκεπτόμενοι ότι δεν ήμουν «κανονικός».
Δεν με βοηθούσαν να αντιμετωπίσω την πίεση που ασκούσε επάνω μου η ομάδα των συμμαθητών μου	Οι τοπικές εκπαιδευτικές αρχές δεν αναγνώριζαν τη δυσλεξία (δεν ήταν ευθύνη του διδάσκοντος)
Δεν αναγνώριζαν τα συμπτώματα.	Με κατηγορούσαν ότι δεν διάβαζα αρκετά ή/και ότι δεν ήμουν καλός στα Αγγλικά.
Δεν αναγνώριζαν το φωνητικό τρόπο γραφής ή τα μοτίβα γραφής μου και έλεγαν ότι δεν προσπαθούσα αρκετά.	Έβαζαν κακούς βαθμούς στα γραπτά μου γιατί έλεγαν ότι ήταν δύσκολο να τα διαβάσουν εξαιτίας των γραμματικών λαθών.
Μου έβαζαν κακούς βαθμούς και στα άλλα μαθήματα, για παράδειγμα στα οικοκυρικά, επειδή δεν ήμουν καλός στην ορθογραφία.	Κατηγορούσαν τους γονείς μου επειδή δεν έκαναν κάτι για να βελτιωθεί η ορθογραφία μου.

2^ο ΠΕΚ ΑΘΗΝΩΝ
Λεβίδου 42, 14561 ΚΗΦΙΣΙΑ
Τηλ. 8080684, 8087697
Fax 8080684

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Α/ΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ: Μαθησιακές δυσκολίες - Δυσλεξία : Τάσεις και προοπτική

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΕΣ

1. Χρηστάκης Κώστας	Ειδικός Πάρεδρος (ε.π.) του Π.Ι.
Υπεύθυνος του Προγράμματος
2. Δροσινού Μαρία	Πάρεδρος του Π.Ι.
3. Κωσταντοπούλου Πολυξένη	Καθηγήτρια Β/θμιας Εκπ/σης
Κλάδου Φιλολόγων
4. Παρδάλη Μαρία	Δασκάλα, δημοτικό σχολείο
Πολυδενδρίου Αττικής

ΚΗΦΙΣΙΑ 2000

Πρώιμα προειδοποιητικά σημάδια μαθησιακών δυσκολιών

(Απόδοση στα ελληνικά: Κωνσταντοπούλου Πολυξένη, Παρδάλη Μαρία)

Η έγκαιρη αναγνώριση των προειδοποιητικών ενδείξεων ύπαρξης μαθησιακής δυσκολίας και η έγκαιρη παροχή στα παιδιά της απαραίτητης βοήθειας μπορεί να είναι το κλειδί για το μέλλον ενός παιδιού.

Σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας, ένα στα επτά άτομα έχει μαθησιακές δυσκολίες. Είναι λοιπόν σημαντικό για τους γονείς να γνωρίζουν τα πρώτα σημάδια της μαθησιακής δυσκολίας ώστε να ζητήσουν την απαιτούμενη βοήθεια το συντομότερο δυνατόν. Όσο νωρίτερα ανιχνεύεται μια μαθησιακή δυσκολία τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες μελλοντικής επιτυχίας του παιδιού στο σχολείο και στη ζωή. Οι γονείς ενθαρρύνονται να μπορούν να αναγνωρίσουν τις προειδοποιητικές ενδείξεις μαθησιακών δυσκολιών ακόμα και στην προσχολική ηλικία. Τα πρώτα χρόνια στο σχολείο είναι εξαιρετικά σημαντικά για ένα μικρό παιδί.

Η πιο συνηθισμένη μαθησιακή δυσκολία είναι η δυσκολία στη γλώσσα και στη γραφή. Μια πρόσφατη έρευνα του Εθνικού Ινστιτούτου Υγείας έδειξε ότι από τους μαθητές που παρουσίαζαν συμπτώματα δυσκολίας ανάγνωσης και τους παρασχέθηκε έγκαιρη βοήθεια, το 67% είχε μέση ή και ανώτερη της μέσης επίδοση. Πρόσφατα ο Πρόεδρος Κλίντον έθεσε στην Αμερική την πρόκληση να μάθουν όλα τα παιδιά ανάγνωση και μάλιστα καλή ανάγνωση μέχρι την τέταρτη τάξη. Η ενημέρωση σχετικά με τις προειδοποιητικές ενδείξεις και η παροχή βοήθειας στα παιδιά, το συντομότερο δυνατόν, θα βοηθήσει στην επίτευξη αυτού του στόχου και θα βελτιώσει αισθητά τις πιθανότητες αυτών που έχουν κάποια μορφή μαθησιακής δυσκολίας να έχουν μεγαλύτερες ακαδημαϊκές επιτυχίες και περισσότερο αυτοσεβασμό.

Πολλά παιδιά και ενήλικες με μαθησιακές δυσκολίες εξακολουθούν να μην έχουν διαγνωστεί και συνεχίζουν τη ζωή τους με αυτό το 'κρυμμένο μειονέκτημα'. Τα προβλήματα που προκύπτουν οδηγούν σε περιορισμένη αυτοεκτίμηση, αδυναμία επιτυχίας στο σχολείο και δυσκολίες στον εργασιακό χώρο. Με την έγκαιρη αναγνώριση και παρέμβαση οι γονείς μπορούν να δώσουν στα παιδιά τους τις απαιτούμενες δεξιότητες για την αντιμετώπιση και την αντιστάθμιση της μαθησιακής δυσκολίας, μια ευκαιρία που δεν δόθηκε σε πολλούς από τους σημερινούς ενήλικες.

Όλα τα παιδιά μαθαίνουν με ιδιαίτερα προσωπικούς τρόπους. Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες απλά επεξεργάζονται διαφορετικά τις πληροφορίες αλλά είναι γενικά κανονικής και ανώτερης του μέσου εξυπνάδας. Η μαθησιακή δυσκολία επηρεάζει την ικανότητα του παιδιού να διαβάζει, να γράφει, να μιλάει, να κάνει υπολογισμούς και να αναπτύσσει κοινωνικές σχέσεις.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένες πρώιμες ενδείξεις που συνδέονται συχνά με μαθησιακές δυσκολίες και εμφανίζονται από την προσχολική ηλικία μέχρι την τέταρτη τάξη. Πολλά παιδιά μπορεί να παρουσιάζουν μία ή δύο από αυτές, όμως τα συνεχή προβλήματα με πολλά από αυτά τα φαινόμενα είναι μια καλή ένδειξη ότι το παιδί μπορεί να έχει κάποια μαθησιακή δυσκολία.

Πρώιμες προειδοποιητικές ενδείξεις
Προσχολική ηλικία – Τέταρτη τάξη

Προσχολική ηλικία	1 ^η – 4 ^η Τάξη
Καθυστερημένη ομιλία σε σχέση με τα άλλα παιδιά	Δυσκολία στην εκμάθηση των σχέσεων γραμμάτων και φθόγγων.
Προβλήματα προφοράς	Μπερδεύει απλές λέξεις (τρέχω, τρώγω, θέλω).
Αργή ανάπτυξη του λεξιλογίου, συχνή αδυναμία εύρεσης της σωστής λέξης	Κάνει συστηματικά λάθη ανάγνωσης και ορθογραφίας συμπεριλαμβανόμενης της αντιστροφής (β/θ), του αναποδογυρίσματος (η/ω) και της αντιμετάθεσης γραμμάτων και των αντικαταστάσεων.
Δυσκολία να κάνει ομοιοκαταληξίες	Κάνει λάθη στη σειρά των αριθμών και μπερδεύει τα αριθμητικά σύμβολα (+, -, *, /, =).
Δυσκολία στην εκμάθηση των αριθμών, των γραμμάτων της αλφαβήτου και των ημερών της εβδομάδας	Αργή ανάκληση γεγονότων.
Εξαιρετικά αεικίνητο, αποσπάται συχνά η προσοχή του	Αργή εκμάθηση νέων δεξιοτήτων, βασίζεται κυρίως στην απομνημόνευση.
Δυσκολία στη επικοινωνία με τα άλλα παιδιά	Ενστικτώδης, με πλήρη έλλειψη προγραμματισμού.
Μικρή ικανότητα στην εφαρμογή κατευθύνσεων και διαδικασιών	Ασταθές κράτημα μολυβιού.
	Δυσκολία εκμάθησης της ώρας.
	Κακός συντονισμός, δεν αντιλαμβάνεται το φυσικό περιβάλλον, παθαίνει συχνά ατυχήματα.

Στις συχνά εμφανιζόμενες μαθησιακές δυσκολίες περιλαμβάνονται οι παρακάτω:

Δυσλεξία: Δυσκολία στη γλώσσα. Το άτομο έχει προβλήματα στην κατανόηση λέξεων, προτάσεων ή παραγράφων.

Δυσαριθμησία: Δυσκολία στα μαθηματικά. Το άτομο δυσκολεύεται πολύ στην επίλυση αριθμητικών προβλημάτων και στην κατανόηση μαθηματικών εννοιών.

Δυσγραφία: Δυσκολία στη γραφή. Το άτομο αντιμετωπίζει μεγάλη δυσκολία στο σωστό σχηματισμό των γραμμάτων και στη γραφή μέσα σε συγκεκριμένο χώρο.

Δυσκολία Ακουστικής ή Ηχητικής Επεξεργασίας: Αισθητήρια δυσκολία. Το άτομο δυσκολεύεται να κατανοήσει τη γλώσσα χωρίς να έχει προβλήματα ακοής ή όρασης.

Πώς μπορώ να βοηθήσω τα δυσλεξικά παιδιά ενώ διδάσκω σε όλα τα παιδιά;

Μέρος 2: Χρήσιμες συμβουλές για δασκάλους δημοτικού σχολείου

1. Να χρησιμοποιείτε ξύλινα γράμματα για να διδάξετε τη σειρά και τους ήχους, πρώτα το κεφαλαίο και μετά το πεζό γράμμα, κλείνετε τα μάτια για να νοιώσετε το σχήμα και να μάθετε το όνομα και τους αντίστοιχους ήχους.
2. Να χρησιμοποιείτε εικόνες και μνημονικούς κανόνες, για παράδειγμα τις εικόνες του συστήματος Letterland (από τον Weldon), για να δίνετε γραφικούς και μνημονικούς κανόνες για τους ήχους.
3. Να χρησιμοποιείτε τους όρους 'σύμφωνα' και 'φωνήεντα' και να διδάσκετε το ρόλο που παίζουν.
4. Να διδάσκετε από τα πρώτα στάδια τη συνεχή γραφή, να κάνετε εξάσκηση σε αυτό στον αέρα, στην άμμο, στον πίνακα και σε βιβλία.
5. Αναπτύξτε ένα μοντέλο για την παρουσίαση σε επίπεδο γράμματος, λέξης, πρότασης και ενότητας για ολόκληρη την τάξη, για ομάδες μαθητών και για μεμονωμένα άτομα. Θα σας βοηθήσουν πολύ βιβλία όπως το Alpha and Omega (εκδόσεις Hornsby) και το Units of Sound (Dyslexia Institute).
6. Αφήστε τα παιδιά να αναπτύξουν τη δική τους τράπεζα/λεξικό λέξεων ή κάρτες ή σημειωματάριο όπου θα μπορούν να εξασκηθούν σε δύσκολες, καινούργιες ή ανώμαλες λέξεις.
7. Μιλάτε για γράμματα, λέξεις και για ιστορίες για να αναπτύξουν τα παιδιά ενδιαφέρον για τις λέξεις και τα βιβλία.
8. Χρησιμοποιείτε τεχνικά βοηθήματα για να εξατομικεύετε την εργασία, κασέτες και ακουστικά, ηλεκτρονικούς υπολογιστές κλπ.
9. Παίξετε παιχνίδια για να ενισχύσετε τη μάθηση
10. Να κάνετε πάρα πολύ πρακτική στην ανάγνωση, τη γραφή και την ορθογραφία για την ανάπτυξη αυτόματων δεξιοτήτων και μην ξεχνάτε ότι τα δυσλεξικά παιδιά χρειάζονται περισσότερη εξάσκηση από τα περισσότερα παιδιά.

Πώς μπορώ να βοηθήσω τα δυσλεξικά παιδιά ενώ διδάσκω σε όλα;

Μέρος 3: Χρήσιμες συμβουλές για ^{μεγάλη τι} ~~δασκάλους~~ γυμνασίου

1. Αφήνετε τις σημειώσεις στον πίνακα όσο γίνεται περισσότερο, τα δυσλεξικά παιδιά χρειάζονται περισσότερη ώρα για να αντιγράψουν.
2. Να παρουσιάζετε τα θέματα στον πίνακα τακτικά, και να χρησιμοποιείτε διαφορετικά χρώματα κιμωλίας για τις επιμέρους ενότητες ώστε να διευκολύνετε τη σωστή αντιγραφή.
3. Η διανομή φωτοτυπημένων περιληπτικών σημειώσεων βοηθάει πάρα πολύ. Δίνετε τις σημειώσεις στο τέλος του μαθήματος ώστε να σας παρακολουθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος και να μην προσπαθούν να τις διαβάσουν. (Η ανατρέχετε σε αυτές και ενθαρρύνετε τους μαθητές να τονίζουν τα σημαντικά σημεία.)
4. Παροτρύνετε τους μαθητές να χρησιμοποιούν επεξεργαστές κειμένου για τις εργασίες τους και δίνετε τους ευκαιρίες για να κάνουν εξάσκηση στην πληκτρολόγηση.

5. Να βαθμολογείτε θετικά, περισσότερα σημάδια στα καλά σημεία.
6. Εισάγετε τη διδασκαλία καλών τεχνικών μελέτης, αυτό θα βοηθήσει όλους τους μαθητές.
7. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν τη στρατηγική που ακολουθούν για τη μελέτη. (Αυτό μπορεί να γίνει στα πλαίσια ενός προγράμματος δεξιοτήτων μελέτης.)
8. Δώστε έναν κατάλογο λέξεων-κλειδιών σχετικών με το θέμα σας, εισάγετε την τεχνική της Ταυτόχρονης Προφορικής Διατύπωση των Γραμμάτων των Λέξεων και να επιμένετε να γίνεται εξάσκηση σε αυτές τις λέξεις. (Αν χρειάζεται απαλλάξτε τους από κάποια άλλη εργασία.)
9. Πολύ πριν από τις εξετάσεις, να υποχρεώνετε την ομάδα των μαθητών να ελέγχει αν έχει πλήρεις σημειώσεις. Αν ζητήσουν τη βοήθειά σας για τυχόν παραλείψεις στις σημειώσεις ή για σημεία που δεν καταλαβαίνουν, ή ακόμα και γιατί δεν μπορούν να διαβάσουν αυτά που έχουν γράψει οι ίδιοι, μην αρνηθείτε.
10. Να βρίσκετε πάντοτε ευκαιρίες επιδοκμασίας.

ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΥΣΛΕΞΙΑΣ – ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΣΩΣΤΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

(<http://www.bda-dyslexia.org.uk>)

British Dyslexia Association, Ιανουάριος 2000, ελληνική απόδοση: Μαρία Παρδάλη, Πολυξένη Κωνσταντοπούλου)

- Συστάσεις για δασκάλους δημοτικού σχολείου
- Πρακτικές ιδέες για τη διδασκαλία δυσλεξικών παιδιών
- SENCO – forum

Οι παρακάτω σημειώσεις προέρχονται από το εγχειρίδιο «Dyslexia in Primary Schools» (Δυσλεξία στα δημοτικά σχολεία) της BDA, του Lindsay Peer, Διευθυντή Εκπαίδευσης της BDA. Το εγχειρίδιο διατίθεται από την BDA.

Συστάσεις για δασκάλους δημοτικού σχολείου

1. Το δυσλεκτικό παιδί πρέπει να κάθεται κοντά στο δάσκαλο ώστε να μπορεί να το παρακολουθεί και να το βοηθάει, καθώς και να το παροτρύνει να ζητάει βοήθεια όταν τη χρειάζεται.
2. Όσο προσεκτικά και αν διδάσκετε ένα θέμα που έχει σχέση με το γραπτό λόγο, για παράδειγμα τον κανόνα του άηχου 'ι', δεν πρέπει να θεωρείτε ότι το παιδί θα τον θυμάται και ότι θα μπορεί να τον εφαρμόσει.
Η συνεχής επανάληψη είναι πολύ σημαντική σε αυτό το στάδιο.
3. Αποφεύγετε να χαρακτηρίζετε το παιδί αργό, τεμπέλικό ή χαζό ή να συγκρίνετε τα γραπτά του με αυτά των υπολοίπων μαθητών της τάξης. Οι εργασίες του θα είναι γεμάτες λάθη και ανοργάνωτες.
4. Δεν θα πρέπει να το βάζετε να διαβάξει δυνατά μπροστά σε ολόκληρη την τάξη εκτός και αν το θέλει πολύ το ίδιο.
5. Οι ικανότητές του θα πρέπει να αξιολογούνται κυρίως με βάση τις προφορικές και όχι τις γραπτές απαντήσεις του.
6. Μην περιμένετε να κοιτάξει στο λεξικό για να δει την ορθογραφία μιας λέξης. Τα λεξικά χρησιμοποιούνται συνήθως για την εύρεση της ερμηνείας λέξεων τις οποίες μπορεί να γράψει κάποιος σωστά ή για την επιβεβαίωση της ορθογραφίας. Τα λεξικά είναι χρήσιμα βοηθήματα κατά τη διαδικασία της εκμάθησης.
7. Δεν πρέπει να του δίνετε κάθε εβδομάδα μεγάλες λίστες με δύσκολες λέξεις για να μάθει. Να του δίνετε λίγες λέξεις και κατά προτίμηση 'οικογένειες λέξεων' Δεν το βοηθάει να αντιγράφει πολλές φορές τις διορθώσεις. Αντίθετα θα πρέπει ο δάσκαλος να γράφει τη σωστή λέξη.
 - Στη συνέχεια το παιδί θα πρέπει να κοιτάξει με προσοχή τη λέξη, να εντοπίσει τυχόν δύσκολα σημεία και να τη γράψει πολλές φορές από πάνω προφέροντας ταυτόχρονα τα γράμματα ένα-ένα.
 - Μετά θα πρέπει να την κρύψει και να προσπαθήσει να την ξαναγράψει από μνήμης.
 - Μετά θα την ελέγξει.
 - Αν είναι σωστή θα την τσεκάρει διαφορετικά θα πρέπει να επαναλάβει τη διαδικασία.
 - Προσέξτε, στο μέλλον μπορεί να ξανακάνει το ίδιο λάθος, όταν θα γράφει μια εργασία και το μυαλό του θα είναι απασχολημένο.

- να γράφετε στο τετράδιο που παίρνει στο σπίτι του τις εργασίες που πρέπει να κάνει και τα σημαντικά πράγματα που πρέπει να έχει μαζί του την επομένη, για παράδειγμα τα πράγματα που χρειάζεται για τη γυμναστική
- να ελπίζετε ότι θα έχετε επιτυχία

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ

- να υποχρεώνετε ένα δυσλεξικό παιδί να διαβάζει δυνατά μπροστά σε άλλους, αν δεν το θέλει
- να το γελοιοποιείτε ή να το ειρωνεύεστε
- να διορθώνετε στα γραπτά του όλα τα λάθη, είναι αποθαρρυντικό
- να του δίνετε καταλόγους με λέξεις για να μάθει την ορθογραφία τους, θα τα καταφέρει μόνο αν του δώσετε δύο - τρεις λέξεις και είναι καλύτερα να μοιάζουν, για παράδειγμα φύλο, ξύλο, σκύλος κλπ.
- να το υποχρεώνετε να ξαναγράφει τις εργασίες του
- να το συγκρίνετε με τους άλλους μαθητές
- να το υποχρεώνετε να αλλάξει το γραφικό του χαρακτήρα (π.χ. να βάζει ουρίτσες στα γράμματα)

ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΤΕ

Ένα δυσλεξικό άτομο

- κουράζεται πιο γρήγορα από ένα «κανονικό» άτομο, πρέπει να καταβάλλει πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια και συγκέντρωση
- μπορεί να διαβάζει σωστά ένα κείμενο και να μην το κατανοεί
- μπορεί να έχει μεγάλο πρόβλημα με τους αριθμούς (π.χ. την προπαίδεια), με την ανάγνωση της μουσικής ή με οτιδήποτε απαιτεί την ερμηνεία συμβόλων
- έχει συνήθως δυσκολία στην εκμάθηση ξένων γλωσσών
- δεν έχει σταθερή απόδοση
- μπορεί να παραλείψει μία ή περισσότερες λέξεις ή να γράψει μια λέξη δύο φορές
- πάσχει από συνεχή γκρίνια λόγω ανασφάλειας
- δεν μπορεί να κρατήσει καλές σημειώσεις γιατί δεν μπορεί να ακούει και να γράφει συγχρόνως
- αν απομακρύνει το βλέμμα του από το βιβλίο που διάβαζε ή τον πίνακα από τον οποίο αντέγραφε μπορεί να έχει μεγάλη δυσκολία να ξαναβρεί σε ποιο σημείο ήταν
- διαβάζει αργά λόγω των δυσκολιών που έχει, για αυτό και το πιέζει συνέχεια ο χρόνος
- θα είναι πιθανότατα ανοργάνωτο, μπορεί επίσης να είναι αδέξιο και να ξεχνάει, όσο και αν προσπαθεί
- μπορεί να δυσκολεύεται να εκτελέσει μια σειρά οδηγιών.

**ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ ΤΟ
ΠΑΙΔΙ ΤΟΥΣ ΕΧΕΙ ΜΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑ** ΜΗΤΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΕΛΙΕΣ

Bill Healey

CEC Today

Τεύχος 3, Νο 5 – Νοέμβριος 1996
The Council for Exceptional Children

Το να μάθεις πως το παιδί σου έχει μια αναπηρία μπορεί να είναι το ίδιο τραυματικό σαν να μαθαίνεις τον ξαφνικό θάνατο ενός συγγενικού ατόμου. Πολλοί γονείς αιφνιδιάζονται από μια τέτοια είδηση. Μια τέτοια είδηση μπορεί να προκαλέσει έντονα συναισθήματα ταραχής, δυσπιστίας, άγχους, φόβου και απόγνωσης. Έχει αποδειχθεί από έρευνες ότι εκείνη τη στιγμή ορισμένοι γονείς δεν είναι σε θέση να διακρίνουν ανάμεσα στην υποσυνείδητη επιθυμία για ένα εξιδανικευμένο φυσιολογικό παιδί και στην απίστευτη, ξαφνική πραγματικότητα ότι τα πράγματα δεν είναι έτσι.

Για ορισμένους γονείς και μόνο η προσπάθεια που καταβάλλουν για να κατανοήσουν τη διαφορά ανάμεσα στις επιθυμίες που έχουν για το παιδί τους και στην αναπηρία που υπάρχει οδηγεί τις συναισθηματικές και πνευματικές προσπάθειες που απαιτούνται για την προσαρμογή τους στην πραγματικότητα. Μπορεί να νοιώθουν λύπη, απόγνωση ή ντροπή. Ορισμένοι μπορεί επίσης να αναρωτιούνται 'γιατί σε εμένα' και να θεωρούν ότι τιμωρούνται για αμαρτήματα και κακές πράξεις του παρελθόντος. Ανάλογα με τη σοβαρότητα της αναπηρίας και το μέγεθος της ανάγκης που υπάρχει για την αντιμετώπισή της, ορισμένοι γονείς μπορεί ακόμα και να ελπίζουν στο θάνατο του παιδιού ή στο δικό τους. Οι σκέψεις αυτές εκφράζουν την ανάγκη για εσωτερική ηρεμία.

Συμβουλές για να βοηθήσετε τους γονείς να αποδεχτούν την αναπηρία του παιδιού τους

- Ανακοινώστε τη διάγνωση με συμπόνια και δώστε κάποιες ελπίδες για τους γονείς και το παιδί. Έρευνες έχουν αποδείξει ότι, ο τρόπος με τον οποίο εξηγείται η διάγνωση στους γονείς επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και για πολύ μεγάλο διάστημα τη συμπεριφορά των γονέων απέναντι στο παιδί και στους ειδικούς.
- Ζητήστε από τους γονείς να σας πουν ποιες μορφές επικοινωνίας θεωρούν ότι τους βοηθάνε και σε ποιο βαθμό και αναπτύξτε μια σχέση με ειλικρίνεια και φροντίδα.
- Ενθαρρύνετε τους γονείς να κάνουν ερωτήσεις και να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους.
- Μάθετε τα μέσα που υπάρχουν τα οποία θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους γονείς και το παιδί.
- Κάθε φορά που επικοινωνείτε με τους γονείς να προσπαθείτε να προσδιορίσετε το βαθμό της προσαρμογής τους και να εκτιμήσετε τι έχουν ενστερνιστεί και καταλάβει από τις συζητήσεις σας.

- Ενισχύστε τη συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση και ανάπτυξη του παιδιού.
- Να παραδέχεστε αμέσως αυτά που δεν γνωρίζετε και να αναζητάτε τις απαντήσεις στα ερωτήματα των γονέων.
- Κατανοήστε και αποδεχτείτε την πορεία των γονέων μέσα από τα στάδια της προσαρμογής σαν μια φυσιολογική διαδικασία και υποστηρίξτε τους. Βέβαια, η προσαρμογή μπορεί να επιταχύνει και την αποδοχή. Μπορεί, επίσης, να προσφέρει στους εκπαιδευτές και σε όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό γονείς πληροφορημένους και συμμετέχοντες, οι οποίοι θα τους βοηθήσουν στην τόσο απαιτητική εργασία της εκπλήρωσης των αναγκών των παιδιών.

Η διαδικασία της θλίψης

Οι δάσκαλοι και το προσωπικό που απασχολείται σε αντίστοιχες θέσεις πρέπει να γνωρίζει για τα στάδια από τα οποία περνάνε οι γονείς όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με το γεγονός ότι το παιδί τους έχει μια αναπηρία. Οι ίδιοι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι επίσης έτοιμοι να καθοδηγήσουν τους γονείς μέσα από τα συνήθη στάδια της αποδοχής της κατάστασης του παιδιού τους και της τύχης τους.

Μέχρι να μπορέσουν οι γονείς, που έχουν δυσκολία στην αποδοχή της αναπηρίας του παιδιού τους, να αντιμετωπίσουν τον πόνο και την απογοήτευσή τους, δεν μπορούν να στραφούν προς την κατανόηση της αναπηρίας του παιδιού, του βαθμού ανάπτυξης, του βαθμού ετοιμότητας για διδασκαλία ούτε να συμμετέχουν στη διαδικασία παρέμβασης.

Στάδια προσαρμογής

Το πρώτο σημείο στο οποίο οι γονείς χρειάζονται υποστήριξη είναι κατά την περίοδο της ανεπιβεβαίωτης διάγνωσης, η οποία μπορεί να προκαλέσει σύγχυση ή ταραχή. Μετά την αποκάλυψη μιας συγκεκριμένης διάγνωσης, όπως ο αυτισμός ή κάτι λιγότερο συγκεκριμένο όπως διάχυτη δυσκολία ανάπτυξης, τα συνήθη στάδια προσαρμογής των γονέων είναι τα παρακάτω:

Πρώτο στάδιο: Ο γονέας μπορεί να σοκαριστεί και αυτός ή αυτή μπορεί να κλαίει ή να αποκαρδιωθεί. Ορισμένοι γονείς μπορεί να εκφράσουν τα συναισθήματά τους με σωματικά ξεσπάσματα ή, ορισμένες φορές, με γέλια.

Δεύτερο στάδιο: Πρόκειται για προέκταση του πρώτου σταδίου και ορισμένοι γονείς μπορεί να αρνηθούν την ανικανότητα του παιδιού τους ή να προσπαθήσουν να αποφύγουν την πραγματικότητα με κάποιο άλλο τρόπο. Ορισμένοι γονείς, στην προσπάθειά τους να αλλάξουν την πραγματικότητα, θα αναζητήσουν ή θα προτείνουν διάφορες ενέργειες. Ορισμένοι μπορεί να καταληφθούν από 'μανία αγορών' και άλλοι μπορεί να ελπίζουν σε μια διαφορετική πραγματικότητα

Τρίτο στάδιο: Στο στάδιο αυτό οι γονείς μπορεί να νοιώσουν θυμό. Μπορεί να εκφράζουν το θυμό τους προς τα έξω, με τη μορφή οργής, ή να κατακλυστούν από συναισθήματα ενοχής, να κλειστούν στον εαυτό τους και να γίνουν παθητικοί. Συχνά, επιτίθενται λεκτικά σε οποιονδήποτε θα μπορούσε να κατηγορηθεί για την ατυχία τους ή μετατοπίζουν την ευθύνη σε

τόν που έκανε πρώτος τη διάγνωση ή ακόμα και στο προσωπικό υποστήριξης. Αν οι γονείς νοιώθουν θυμό, ενοχή ή και τα δύο οι αγγεληματίες θα πρέπει να κατανοήσουν ότι αυτό το στάδιο είναι ένα θετικό μα προς την προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα και να μην πάρουν συντηρητική στάση.

Ταρτο στάδιο: Οι γονείς μπορεί να υποταγούν στη μοίρα τους, ότι έχουν ένα ανάπηρο παιδί. Σε ορισμένες περιπτώσεις ένα ή περισσότερα μέλη της οικογένειας μπορεί να πάθουν κατάθλιψη. Τα συναισθήματα ντροπής, ενοχής, απελπισίας και άγχους που απορρέουν από αυτό το νέο τεράστιο βάρος ευθύνης μπορεί να είναι πολύ έντονα. Για ορισμένους γονείς η υποχώρηση, μαζί με την προσπάθεια να κρύψουν το παιδί, ειδικά από φίλους και κοινωνικούς γνωστούς μπορεί να είναι η πρώτη ένδειξη ότι άρχισαν να αποδέχονται το γεγονός ότι το παιδί τους έχει μια αναπηρία. Όμως, οποιαδήποτε τάση ή ένδειξη ότι ένα ή περισσότερα μέλη της οικογένειας οδηγούνται σε αφύσικη απομόνωση πρέπει να αποτραπεί ή να περιοριστεί.

Εμπτο στάδιο: Αυτό είναι το στάδιο της αποδοχής, που σημαίνει ότι οι γονείς έχουν επιτύχει την χωρίς όρους θετική αντιμετώπιση του παιδιού. Οι δικόι διαφωνούν αν αυτό το στάδιο της προσαρμογής περιλαμβάνει τους γονείς που απλά δείχνουν να έχουν αποδεχτεί την κατάσταση του παιδιού τους, συχνά αποκαλούμενη και ουδετερότητα, ή ένα πολύ σημαντικό νέο στάδιο αντίληψης όπου οι γονείς όχι μόνο αρχίζουν να κατανοούν και να εκτιμούν το παιδί τους, αλλά δυναμώνουν τις δεξιότητές τους για να αντιμετωπίσουν τις δοκιμασίες της ζωής και για να μπορούν να βοηθήσουν το παιδί, τους εαυτούς τους και τους άλλους. Η επίτευξη αυτού του σταδίου συνδέεται πολύ στενά με το σχολείο που καλεί τους γονείς να συμμετέχουν σε πρόγραμμα με ειδικούς και συχνά παραειδικούς, σχεδιασμένο κατάλληλα για να αντιμετωπιστούν όλες οι ανάγκες του παιδιού.

Εκτο στάδιο: Οι γονείς μπορούν να ξαναγυρίσουν στη ζωή τους, να την απολαμβάνουν, να σκέφτονται το μέλλον και να μιλάνε για το παιδί τους χωρίς υπερβολικούς συναισθηματισμούς. Μπορούν να συζητήσουν αντικειμενικά και να συμμετέχουν στο σχεδιασμό ή την παροχή οδηγιών.

Η ευθύνη του σχολείου απέναντι στους γονείς

Επειδή τα σχολεία δέχονται μαθητές με αναπηρίες έχουν την ευθύνη να υποστηρίζουν ή να φροντίζουν ώστε να παρέχεται η απαιτούμενη υποστήριξη στους γονείς καθώς περνάνε από αυτά τα στάδια. Το σχολείο μπορεί να οργανώνει ομάδες υποστήριξης γονέα-προς-γονέα, ανάλογα με την αναπηρία του παιδιού και να διαθέτει και το ειδικευμένο προσωπικό του σχολείου όπως, ψυχολόγο, συμβούλους ή δασκάλους. Αν ένας γονέας έχει ανάγκη ιδιαίτερης συζήτησης, το σχολείο θα πρέπει να του δώσει έναν κατάλογο με ονόματα ειδικών στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί.

Η αποδοχή

Ακόμα και αφού οι γονείς βρουν τρόπους να αντιμετωπίσουν την κατάσταση του παιδιού και τη ζωή τους, ακολουθώντας ένα υγιές μονοπάτι μετά την αποδοχή της αναπηρίας του παιδιού, μπορεί να προκληθούν οπισθοχωρήσεις εξαιτίας άλλων γεγονότων, όπως η μη αναμενόμενη

εμπειρία της κοινωνικής απόρριψης από φίλους και αγνώστους ή η κακή αντιμετώπιση από ελλιπώς ενημερωμένους εκπαιδευτές. Αρνητικές εμπειρίες αυτού του τύπου απλά επιτείνουν τη δύσκολη διαδικασία της παραμονής στο ανώτερο επίπεδο προσαρμογής. Οι γονείς, όπως και οι επαγγελματίες, αντιλαμβάνονται εύκολα την απανθρωπιά ατόμων που επιδεικνύουν μικρή ή καθόλου κατανόηση ή ενδιαφέρον για άτομα με αναπηρίες ή για τους προστάτες τους. Είναι οι ενέργειες των ατόμων αυτών, περισσότερο από τα ίδια τα γεγονότα, που προκαλούν στους γονείς, και στο παιδί, υποτροπιασμό στην κατάσταση του θυμού, της ταραχής ή σε προηγούμενα στάδια συναισθημάτων και συμπεριφοράς. Οι περισσότεροι γονείς έχουν ανάγκη βοήθειας για να προχωρήσουν θετικά και χωρίς εξαντλητική καθυστέρηση μέσα από τα στάδια της προσαρμογής. Η οδευση προς ένα επίπεδο ικανοποιητικής αποδοχής, τερματισμού και αναδόμησης περιλαμβάνει ακριβή κατανόηση της πραγματικότητας, τουλάχιστον όταν φτάνουν στα συνήθη σημεία καμψής της ανάπτυξης του παιδιού. Ειδικοί μπορούν να βοηθήσουν τους γονείς να βρουν μια ισορροπία ανάμεσα στις προσμονές τους και στην πραγματικότητα. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει καμία απολύτως ανάγκη να κάνει κανείς υποθέσεις σχετικά με τι θα μπορεί να κάνει ένα παιδί που είναι σήμερα 4 ετών όταν θα φτάσει στην ηλικία των 21. Ενώ οι περισσότεροι γονείς θέλουν και έχουν την ανάγκη της ειλικρίνειας από τους ειδικούς σαν προαπαιτούμενο για να τους εμπιστευτούν και να τους θεωρήσουν αξιόπιστους, δεν θέλουν όμως να ακούσουν και τη σκληρή αλήθεια που είναι γεμάτη από άσχημες προβλέψεις. Η πλειοψηφία των γονέων θα κατανοήσει καθώς θα φτάνει και θα προσπερνά τα διάφορα στάδια ανάπτυξης. Ειδικά αυτό συμβαίνει όταν οι γονείς θεωρούν ότι οι εκπαιδευτές θέτουν σαν προτεραιότητα τις ανάγκες του παιδιού, όταν σχεδιάζουν τις εκπαιδευτικές και τις άλλες σχετικές υπηρεσίες. Δεν περνάνε όλοι οι γονείς από τα στάδια της θλίψης, του πόνου και της αποδοχής. Όμως εμείς, ως επαγγελματίες, θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε τους γονείς να ξεπεράσουν αυτά τα στάδια.

Σημείωση: Ο William C. Healey, Πρόεδρος του Τμήματος Ειδικής Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο της Νεβάδα, Λας Βέγκας, έχει εργαστεί με πολλές ομάδες υποστήριξης γονέων με ανάπηρα παιδιά. Είναι μέλος του CEC Chapter #406.

Ευχαριστίες στον κο Courtney Kulik για τη βοήθεια του στη συλλογή των στοιχείων αυτής της έρευνας.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (Π.Ε.Σ.Ε.Α.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
για τη στήριξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Επιμέλεια: Μ. Ευσταθίου - Α. Ν. Κλειδοπούλου - Γ. Βούρβουλης

Εκδόσεις του Π.Ε.Σ.Ε.Α.

(Πειραιάς 2000)

Ατραπός

Δυσλεξία, ερευνητικές καταγραφές και εκπαιδευτική αντιμετώπισή της

Μαρία Παροδάλη

Κυρίες Πρόεδρε,

Αναφέρθηκαν κάποιες ανησυχητικές διαπιστώσεις. Σ' αυτό το σημείο θεωρώ σημαντικό να σας αναφέρω για προβληματισμό κάποια ποσοστά, πράγματα ανησυχητικά, αγγίζουν τα όρια του τραγικού θα έλεγα. Αυτά έρχονται από έρευνες που έγιναν στις Ηνωμένες Πολιτείες (περιληπτική επισκόπηση του 1994: Washington Summit of Learning disabilities), χώρα πρωτοπορία στη διερεύνηση του προβλήματος της δυσλεξίας και με πλούσιο διαγνωστικό και αποκατάστασης υλικό:

- Από το 10,25% του μαθητικού πληθυσμού που έχει μαθησιακές δυσκολίες, περίπου το 50% έχει δυσλεξία.
- 50% των νέων που έχουν διαπράξει κάποια σοβαρά παραπτώματα, έχει βρεθεί ότι έχουν μη διαγνωσμένες μαθησιακές δυσκολίες.
- 50% των ενηλίκων με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες δεν είχαν αναγνωριστεί και κατά συνέπεια ούτε και διδάχτη κατάλληλα.

Στις προτάσεις της κ. Κωνσταντοπούλου θα ήθελα να μείνω σε δυο σημεία: 1) Στην αναγνώριση, θα ήθελα να τονίσω ότι αυτή θα πρέπει να γίνεται εγκαίρως, στο β' εξαμήνο της Α' δημοτικού ή στο α' εξαμήνο της Β' δημοτικού, ενώ η ανίχνευσή τους πρέπει να ξεκινά από το νηπιαγωγείο. Θα πρέπει, λοιπόν, να υπάρχει μια συνέχεια, όπως αναφέρει και η κ. Κωνσταντοπούλου, όπου το ιστορικό του μαθητή θα μεταβιβάζεται από τη μια βαθμίδα στην άλλη. Η αναγνώριση πρέπει να γίνεται από το δάσκαλο γενικής και ειδικής αγωγής σε συνεργασία με τεστ αναγνώρισης, κατάλληλα για το δάσκαλο, όπως μας έδειξε και η κ. Κωνσταντοπούλου. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν και κάποια ενδεικτική μέτρηση νοημοσύνης μια και αυτή, κυρίως, διαχωρίζει τη δυσλεξία από άλλες μαθησιακές δυσκολίες.

Αυτά θα πληροφορούν -δε θα στιγματίζουν- τα αποτελέσματα θα συζητούνται με τους γονείς και θα καθίσταται ευκολότερη και πιο σίγουρη η παρέμβαση τους στα ΚΔΑΥ καθώς και ο δάσκαλος θα αποκτά ξεκαθαρή εικόνα του μαθητή και θα εκπονή εξειδικευμένα και εξατομικευμένα προγράμματα. Αυτό όμως θα πρέπει να γίνεται εγκαίρως. Άλλωστε, αν περιμε-

νομμε αυτά τα τεστ να γίνονται στα γυμνάσια - λύκεια. Τότε η παρέμβασή μας θα είναι κατά ένα μεγάλο ποσοστό αναποτελεσματική, ενώ ο μαθητής θα έχει βιώσει την απογοήτευση σ' όλο της το μεγαλείο.

Τέλος, οι Ειδικές Τάξεις, Τμήματα Ένταξης πλέον, πρέπει να αυξηθούν και όχι να ελαττωθούν, διότι ο δυσλεξικός με τις ιδιαίτερες δυσκολίες του χρειάζεται κάποιες φορές να διδαχθεί εξατομικευμένα ή μαζί με άλλα παιδιά με παρόμοια προβλήματα, σε ιδιαίτερο χώρο. Θα χρειαστεί, ίσως, κάποιες φορές να τραγουδήσει ήχους λέξεων, ν' απλώσει το νύκτι στο δάπεδο, να σχηματίσει χορευτικά ένα γράμμα. Αυτά πώς θα επιτευχθούν, όταν διδάσκεται μόνο στην κανονική τάξη;

Ευχαριστώ.